

Utrikesutskottets yttrande 2019/20:UU2y

Utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 Förslag till statens budget för 2020, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Utrikesutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2020 samt de preliminära utgiftsramarna för 2021 och 2022 för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, V).

Utskottets överväganden

Utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Propositionen

I propositionens yrkande 6 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ska uppgå till 45 989 153 000 kronor för 2020.

Regeringen föreslår att biståndsramen för 2020 ska uppgå till 52,1 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av beräknad BNI enligt EU-förordningen för nationalräkenskaperna ENS 2010. I biståndsramen ingår ODA-fähiga kostnader, dvs. kostnader som klassificeras som bistånd (Official Development Assistance, ODA) i enlighet med den definition som används av biståndskommittén vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD/Dac).

Majoriteten av de kostnader som ingår i biståndsramen återfinns inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. I biståndsramen ingår även kostnader från andra delar av statens budget som kan klassificeras som bistånd. Dessa kostnader, s.k. avräkningar, uppgår till 6,1 miljarder kronor 2020. I utgiftsområde 7 ingår 5 miljoner kronor som avser förvaltningsutgifter för samarbete inom Östersjöregionen som inte klassificeras som bistånd. Dessa kostnader ingår inte i biståndsramen.

Regeringen föreslår även i yrkande 9 att utgifterna för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 48 respektive 50 miljarder kronor för utgiftsområde 7.

Motionerna

I partimotion 2019/20:3060 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3 i denna del anförs att inga utgifter ska få växa okontrollerat och att enprocentsmålet för biståndet därmed bör avskaffas. I stället bör riksdagen vart fjärde år slå fast en fyraårig biståndsram. Motionärerna föreslår därför att utgiftsramen för 2020 för utgiftsområde 7 sänks med ca 7 135 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. I motionens yrkande 4 lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2019/20:2682 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 i denna del föreslås att Sveriges officiella bistånd ska utgöra 0,7 procent av BNI, vilket innebär att utgiftsramen för utgiftsområde 7 sänks med ca 16 443 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. I motionens yrkande 7 lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2019/20:2915 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 i denna del föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 7 för 2020 höjs med 500 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Ökningen avser additionella medel, dvs. medel som ligger utanför biståndsramen, för klimatinsatser i utvecklingsländer. I motionens yrkande 8 lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2021 och 2022 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslaget till utgiftsram för utgiftsområdet för 2020, dels förslaget till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 7

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	V
2020	45 989	-7 135	-16 443	+500

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 7

Miljoner kronor

År	Regeringen	M	SD	V
2021	48 274	-9 205	-17 028	+750
2022	50 433	-14 275	-17 678	+1 000

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för åren därefter enligt budgetpropositionen. Motionerna bör avstyrkas i berörda delar.

Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag i budgetpropositionen om att fastställa biståndsramen för 2020 till 52,1 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av den bruttonationalinkomst (BNI) för 2020 som beräknades vid budgeteringstillfället enligt EU:s nya beräkningsmodell för BNI. Utskottet har heller inga invändningar mot regeringens förslag till avräkningar från biståndsramen. Därför tillstyrker utskottet regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 7.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om slutsatserna från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering 2015 (Addis Abeba Action Agenda) som framhåller vikten av inhemsk resursmobilisering, kapital från den privata sektorn och internationellt utvecklingsbistånd som viktiga finansieringskällor för att genomföra utvecklings- och hållbarhetsagendan, Agenda 2030. När det gäller utvecklingsbistånd förnyade givarländerna sina tidigare åtaganden, inklusive ett flertal länders åtagande om att 0,7 procent av

BNI ska gå till internationellt bistånd och att mellan 0,15 och 0,20 procent av BNI ska gå till de minst utvecklade länderna.

Utskottet konstaterar att biståndsnivåerna enligt OECD:s biståndskommitté (OECD/Dac) i princip stagnerat sedan 2010, vilket är särskilt bekymmersamt eftersom utländska direktinvesteringar till utvecklingsländerna också minskat under senare år. Detta innebär att utsikterna att uppnå hållbarhetsmålen i Agenda 2030 försämras väsentligt.

Utskottet ser också en oroande utveckling globalt med ett ökat antal konflikter och stora flyktingströmmar, vilket har lett till rekordhöga behov av humanitära insatser.

Stockholm den 24 oktober 2019

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Björn Söder (SD), Sara Heikkinen Breitholtz (S), Lars Adaktusson (KD), Aylin Fazelian (S), Fredrik Malm (L), Ludvig Aspling (SD), Janine Alm Ericson (MP), Magdalena Schröder (M), Jamal El-Haj (S), Lars Andersson (SD), Linda Ylivainio (C), Yasmine Posio (V) och Tobias Billström (M).

Avvikande meningar

1. Utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (M)

Hans Rothenberg (M), Magdalena Schröder (M) och Tobias Billström (M) anför:

Sverige axlar ett enormt ansvar för världens nödställda. Vi lägger mer resurser på bistånd än nästan alla andra länder, sett till vår storlek. I dag satsar Sverige lika mycket på bistånd som på hela rättsväsendet, hela föräldraförsäkringen eller alla universitet och högskolor. Vår höga biståndsnivå kräver stor respekt för vad som fungerar och vad som inte fungerar. Det svenska biståndet har onekligen gjort överdärigen nytta runt om i världen. Men lika tydligt är att det finns stora brister och att biståndet inte alltid varit framgångsrikt.

Vi ser också att dagens modell, med ett utbetalningsmål som är kopplat till Sveriges ekonomiska tillväxt, skapar stor ryckighet. Detta kallas för enprocentsmålet och innebär att biståndets faktiska storlek kan skifta kraftigt från år till år. Det försvårar långsiktig planering och bidrar till dålig kvalitet.

Samtidigt är behoven i välfärden och statens kärnverksamhet mycket stora de kommande åren. Det kommer att kräva prioriteringar bland statens övriga utgifter. Då kan inte biståndet växa som det gjort hittills. På 20 år har biståndet tredubblats. Enprocentsmålet gör att biståndet kommer att fortsätta att växa utan att utgifterna vägs mot andra behov. Moderaterna anser därför att enprocentsmålet har nått vägs ände. I stället vill Moderaterna att riksdagen vart fjärde år slår fast en fyraårig biståndsram. Detta liknar den ordning som gäller andra politikområden med långsiktiga planeringshorisonter som infrastruktur, forskning och försvar. För perioden 2021–2024 bör biståndsramen uppgå till 170 miljarder kronor, eller i genomsnitt 42,5 miljarder kronor per år.

Sveriges bistånd ska skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck, minska klimatpåverkan samt lindra mänskligt lidande i händelse av kris och krig. Men då måste vi våga göra nödvändiga förändringar och prioriteringar.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2019/20:3060 av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) yrkande 3 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

2. Utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (SD)

Björn Söder (SD), Ludvig Aspling (SD) och Lars Andersson (SD) anför:

Vi ser bistånd som det primära verktyget för att understödja fattiga människor i utvecklingsländer. Sverige kan inte som enskilt land ta ett helhetsansvar för att över 700 miljoner människor lever i extrem fattigdom, men vi kan bidra till en positiv utveckling genom befintliga institutioner. De senaste åren har Sveriges bistånd präglats av ett antal incidenter, vilket understryker ett akut reformbehov och som i det längre perspektivet utgör ett hot mot allmänhetens förtroende för biståndet som verktyg.

Vi ser fyra konkreta utmaningar som måste bemötas snarast: en osund företagskultur vad gäller ersättningar inom biståndsorganisationer, bristfällig kontroll över utbetalningar och betalningsmottagare, otillräcklig resultatstyrning inom framför allt demokratibiståndet samt skadliga incitament som följer av utgiftsmålet om 1 procent av BNI.

För riksdagsåret 2019/2020 föreslår vi en biståndsram som motsvarar 0,7 procent av BNI, en siffra som står sig mycket väl i en internationell kontext.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2019/20:2682 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

3. Utgiftsram för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (V)

Yasmine Posio (V) anför:

Sverige har ett historiskt ansvar för klimatkrisen och bör vara ett föregångsland i den omställning som krävs för att uppnå ett fossilfritt samhälle. För att leva upp till Parisavtalets åtaganden och stärka möjligheterna att uppnå en temperaturhöjning som begränsas till 1,5 grader krävs skärpta ambitionshöjningar i klimatpolitiken. Därför anser jag att utgiftsområde 7 bör tillföras ytterligare 500 miljoner kronor för klimatbistånd utöver biståndsramen.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2019/20:2915 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 i denna del, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.